

Tartu Linnavalitsus
Raekoda
50089 TARTU

09.11.2022 nr 21.2-4.1/20884

**Ülevaade töötervishoiu korraldusest Tartu
Linnavalitsuse hallatavates asutustes**

Asutusesiseseks kasutamiseks
Alus: AvTS § 35 lg 1 p 18 - Siseauditi
aruanded enne kinnitamist
Märge tehtud: 09.11.2022
Piirangu lõpp: 08.11.2027

Kokkuvõte

Ülevaate eesmärgiks oli hinnata, kas Tartu Linnavalitsuse hallatavate asutuste töötervishoiuteenus on korraldatud kooskõlas töötervishoiu ja tööohutuse seadusega. Ülevaate saamiseks viidi läbi asjakohane küsitlus kõigile hallatavate asutuste juhtidele, analüüsiti asutuste töötervishoiu kulusid ning kaardistati tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud lepingud.

Heameel on, et läbiviidud küsitlusele vastas 95,45% küsitletutest. Küsimustik edastati 66 asutuse juhile, neist vastas 63 asutuse juhti.

Positiivsena võib küsitluse ja kontrollitud andmete põhjal tuua välja mitmed asjakorraldused, mis loovad head eeldused töötajate tervise eest hoolimiseks. Näiteks:

- Esmaabi andmise üle on üldjuhul asutustes hoolt kantud, on soetatud esmaabivahendid ning korraldatud esmaabiandjatele koolitusi või täiendkoolitusi.
- Asutustes ei jäeta töötajaid enne tööle asumist juhendamata. Enim tehakse seda tehtava töö ja kasutatava töövahendi ohutusnõuete osas ning elektri- ja tuleohutusnõuete osas.
- Tööinspektsiooni infosüsteemi on nõuetekohaselt töökeskkonna riskianalüüsid esitanud 66-st asutusest 65. Seega vaid ühel linna hallataval asutusel on töökeskkonna riskianalüüs Tööinspektsiooni infosüsteemi esitamata.
- Bioloogilistest ohuteguritest tulenevate riskide maandamiseks on 55 hallatavat asutust 68-st katnud töötajatel soovi korral gripivaktsiini kulud.

Üldised järeldused, mis tulenevad ülevaatetööst:

1. Osa asutustest pole täitnud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse järgseid kohustusi (kolmes asutuses on määramata töökeskkonnaspetsialist, 1/4 asutustest ei lähtu töötajaid tervisekontrolli saates töökeskkonna riskianalüüsist, kahes asutuses ei peeta arvestust töötervishoiuarsti juurde minema pidavate töötajate üle, neljas ei säilitata töötervishoiuarsti otsuseid). Asutuste põhjendustest selgus pigem seaduse mittetundmine ning vajadus juhtida asutuste juhtide tähelepanu töötervishoiu ja tööohutuse seaduse sisule.
2. Asutused kasutasid seni nõutud tervisekontrolli andmete kogumiseks ja säilitamiseks erinevaid viise. Puudusid ühtsed juhised toimimiseks. Ülevaate koostamise ajal vaadati pädevate otsustajate poolt toimingud üle ja täpsustati juhised.
3. Tervishoiuteenuse osutajaga on sõlmitud leping 2/3 asutustest. Arvestades jõustunud põhjalikumaid nõudeid töötervishoiuteenuse osutamisele, on kvaliteetse teenuse tagamiseks mõistlik sõlmida igal asutusel teenuse osutajaga leping.
4. 26 asutuse juhti leidsid, et eelarvesse pole planeeritud piisaval hulgal vahendeid töötervishoiu korraldamise miinimumkulude katmiseks.
5. Kahe viimase aasta jooksul ei ole 5 asutust teinud kulutusi töötervisekontrollile, kolme viimase aasta jooksul 3 asutust. Seega pole need asutused saatnud oma töötajaid seadusjärgselt töötervisekontrolli.

Tehtud järelduste põhjal on pandud ette järgmised soovitused:

Ettepanek haldavatele osakondadele koostöös personaliteenistusega:

- Korraldada asutuste juhtidele ja/või vastava valdkonna korraldajale asutuses teabepäev või koolitus muudatustest töötervishoiu ja tööohutuse seaduses.

Ettepanekud hallatavate asutuste juhtidele:

- Järgida edaspidi töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisel õiguspärasust, sh planeerida eelarvesse vahendeid, et asutusel oleks võimalik katta seadusest tulenevaid miinimumnõudeid töötervishoiu korraldamiseks ning saata töötajad seaduses nõutud regulaarsusega töötervise kontrolli.

- Hoida ja säilitada töötajate tervisekontrolli otsuseid dokumendihaldussüsteemi GoPro personalitoimikutes (vt [juhist Asutuse juhi ABC-s](#)) ja muid asutuse töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisega seotud dokumente GoPro-s vastava sarja all.

- Sõlmida järjepideva ja kvaliteetse töötervishoiuteenuse osutamise tagamiseks teenuseosutajaga leping.

- Registreerida sõlmitud lepingud GoPro-s ning lepingute andmete terviklikkuse tagamiseks lisada GoPro-sse kehtivate lepingute juurde kõik vajalikud lisad (lepingu muutmised, hinnauuendused jm), ka tagantjärele.

Ettepanek haridusosakonnale:

- Vaadata üle, arvestades mh töötervishoiu tõusnud hindasid, enne uue eelarve planeerimist koolide ja koolieelsete lasteasutuste eelarvestamise juhendites töötervishoiu korraldamiseks ettenähtud sihtotstarbelised kulumäärad.

Ülevaade saadetakse tutvumiseks kõigi hallatavate asutuste ja haldavate osakondade juhtidele ning valdkonda korraldavatele peaspetsialistidele.

Ülevaate koostajad tänavad kõiki asutusi, ATAMi geoinfosüsteemide juhtivspetsialiste, ITSO Arvutiabi spetsialiste ning teisi valdkondade peaspetsialiste koostöö eest.

I Sissejuhatus

Alus: Tartu Linnavalitsuse linnapea 18. märtsi 2022. a käskkiri nr 15 ""Sisekontrolli osakonna 2022. aasta tööplaan"

Ülevaate koostajad ja läbiviijad: Tartu Linnavalitsuse siseauditi osakonna peaspetsialistid Maie Tihkan ja Reena Kikerpill.

Eesmärk: saada ülevaade, kas Tartu Linnavalitsuse hallatavate asutuste töötervishoiuteenus on korraldatud kooskõlas töötervishoiu ja tööohutuse seadusega.

Kontrollitoimingute ulatus. Kontrollitavateks üksusteks olid Tartu Linnavalitsuse hallatavad asutused seisuga 01. oktoober 2022. a. Küsitlusest (ja osaliselt analüüsides) jäi välja lasteaed Sirel, mille tegevus lõppes 31. detsembril 2022 ja mida juhtis sel momendil direktori kt. Seega oli kontrollitavaid üksusi 66 asutust.

Kontrollitavaks perioodiks oli 2022., aga ka 2021. aasta, vajadusel varasem periood.

Ülevaate saamiseks viidi läbi asjakohane küsitlus kõigile hallatavate asutuste juhtidele, analüüsiti asutuste töötervishoiu kulusid, kontrolliti töökeskkonna riskianalüüside esitamise kohustuse täitmist ning kaardistati tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitud lepingud.

II Metoodika

Ülevaate saamiseks kasutati erinevaid meetodeid:

- tutvumine valdkonda reguleerivate õigusaktidega;
- tutvumine valdkonda reguleerivate juhendmaterjalidega;
- päringud andmebaasidest, sh Tartu Linnavalitsuse dokumendihaldussüsteemist GoPro (edaspidi GoPro), raamatupidamisprogrammist Axapta, Tööinspeksiooni infosüsteemist TEIS, ning andmete analüüs;
- vestlused ja konsultatsioonid personaliteenistuse juhataja ja peaspetsialistidega;
- küsimustiku koostamine;
- küsitluse loomine uues keskkonnas, jagamine, tulemuste analüüs ja kokkuvõtted;
- vestlused ja konsultatsioonid linnasekretäri, andmekaitse, dokumendihalduse ja teenuste korraldamise spetsialistidega linnavalitsuses.

III Taustainfo

Töötervishoiu korraldust asutuses reguleerib töötervishoiu ja tööohutuse seadus (edaspidi TTOS). Seadust on alates 2021. a lõpust korduvalt muudetud, muudatused jõustuvad erinevatel aegadel. Seepärast lähtuti käesoleva ülevaate puhul andmete kogumisel tol momendil kehtinud õigusaktist, soovitusi andes aga 2023. a-l jõustuvatest seadusesätetest.

Varasemalt on toonane sisekontrolliteenistus teostanud auditi "Hallatavates asutustes rakendatavad turvalisuse meetmed" (aruanne 06.03.2019 nr 21.2-4.1/12270), mille raames kontrolliti mh asutuste töökeskkonna riskianalüüse. Kõigile hallatavatele asutustele tehti ettepanek vaadata üle ja vajadusel täiendada asutuse töökeskkonna riskianalüüsi. Seda ka seoses 2019. aastast jõustunud seadusemuudatusega, mis käsitles psühhosotsiaalseid ohutegureid ning tööandja kohustusi hinnata ja maandada psühhosotsiaalse ohuteguriga seotud riske. Asutustele, kus vastav dokument puudus, soovitati korraldada töökeskkonna riskianalüüs ning vormistada see kirjalikult. Seega oli asutuste riskianalüüsides osas tegemist sisuliselt järelkontrolliga.

Tartu Linnavalitsus soovib olla kindel, et tema hallatavate asutuste töötajate (töö)tervise ja tööohutuse eest hoolitsetakse vähemalt vähimal seaduses nõutud määral. Iga asutus korraldab lähtudes oma tegevusest töötajate töötervishoiu ja ohutu töökeskkonna. Selle teadasaamiseks, kuidas seda kohapeal tagatakse, koostati ühe kontrollimeetmena üldine küsimustik ning viidi läbi küsitlus. Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade, kas linnavalitsuse hallatavate asutuste töötervishoid on korraldatud kooskõlas töötervishoiu ja tööohutuse seadusega.

Küsitlus „Töötervishoiu korraldus Tartu Linnavalitsuse hallatavates asutustes“ viidi läbi 2022. a novembrikuu esimeses pooles. Küsitlus oli suunatud linnavalitsuse kõigi hallatavate asutuste juhtidele. Küsimustik koosnes 12 põhiküsimusest ja neid täpsustavatest sõltuvatest küsimustest. Vastuste andmisel soovitati mõelda viimase aasta jooksul või 2021. aastal toimunud tegevuste peale.

Küsitlus viidi läbi ESRI ArcGIS tarkvara Survey123 abil koostöös ATAMi geoinfosüsteemide juhtivspetsialistidega. Küsitluse keskkonda pääsemiseks tuli asutuse juhtidel sisse logida edastatud juhise abil ning kasutades ITSO Arvutiabi spetsialistide tuge.

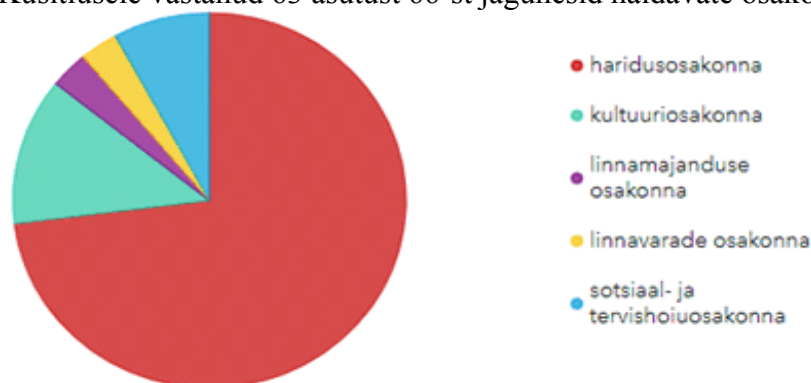
Küsimustik edastati 66 asutuse juhile, neist vastas 63 asutuse juhti, seega 95,45%. Vastamata jätsid kolme asutuse juhid.

Töötervishoiu korraldust puudutava küsitluse tulemused koos täiendavate analüüside ja kontrollide tulemustega esitatakse järgnevas ülevaates.

IV Üldinfo, tähelepanekud, järeldused, soovitud

Asutuste grupeerimine

Küsitlusele vastanud 63 asutust 66-st jagunesid haldavate osakodade järgi järgmiselt.

Vastused	Kogus	Protsent
Haridusosakonna asutusi	46	73,02%
Kultuuriosakonna asutusi	8	12,7%
linnamajanduse osakonna asutusi	2	3,17%
linnavarade osakonna asutusi	2	3,17%
sotsiaal- ja tervishoiuosakonna asutusi	5	7,94%

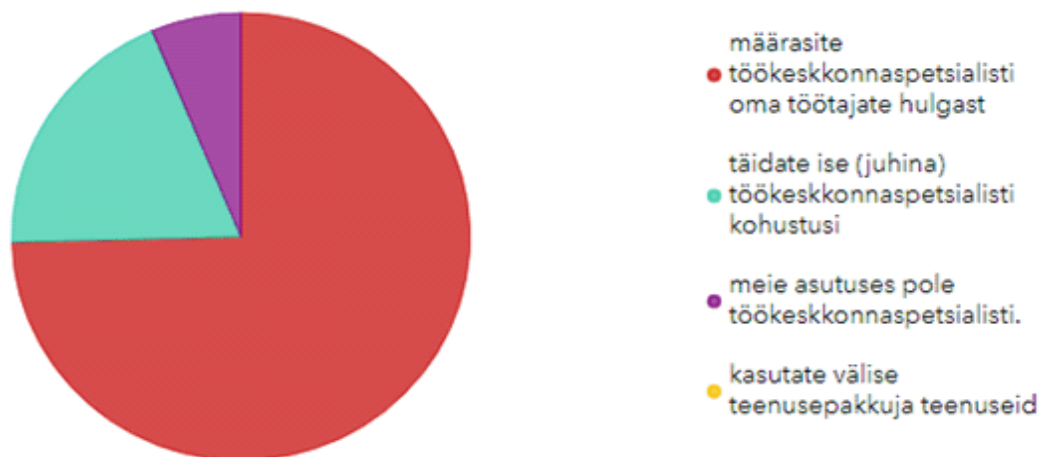
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Sealjuures haridusosakonna 46 hallatavast asutusest oli vastanuid 24 lasteaeda, 21 kooli ja 1 muu asutus (VOCO).

Töokeskkonnaspetsialist ja töökeskkonnavolinik

Töokeskkonnavalaseid tegevusi on mõistlik alustada töökeskkonnaspetsialisti määramisest. TTOS-i §-st 16 tulenevalt peab igas ettevõttes, sõltumata selle suurusest, olema töökeskkonnaspetsialist. Töokeskkonnaspetsialisti ülesandeks on korraldada ettevõtte töötervishoiu ja tööohutusalane tegevus vastavalt õigusaktide nõuetele. TTOS § 17 annab juhised töökeskkonnavoliniku valimiseks. Uuriti täpsemalt, kuidas ja keda määratakse töökeskkonnaspetsialistiks, ning kas kasutatakse võimalust valida töökeskkonnavolinik.

Küsimus 1. Milliseid võimalikke viise kasutasite praeguse töökeskkonnaspetsialisti määramiseks?

Vastused	Kogus	Protsent
määrasite töökeskkonnaspetsialisti oma töötajate hulgast	47	74,6%
täidate ise (juhina) töökeskkonnaspetsialisti kohustusi	12	19,05%

meie asutuses pole töökeskkonnaspetsialisti. 4 6,35%
kasutate välise teenusepakkuja teenuseid 0 0%

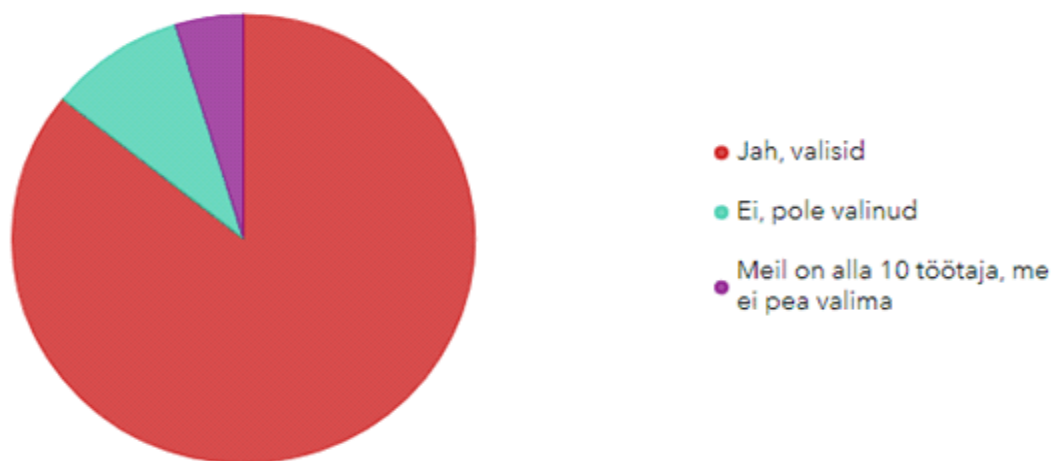
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Kõigist vastanud asutustest 59-s asutuses oli töökeskkonnaspetsialist määratud kas oma töötajate hulgast (47) või täitis selle spetsialisti ülesandeid juht ise (12). Töökeskkonnaspetsialisti või tema ülesanded määranud asutustest 48 on esitanud Tööinspeksioonile töökeskkonnaspetsialisti andmed 10 päeva jooksul tema määramisest arvates. 11 asutust pole nõutud andmeid edastanud.

Välise pakkuja teenuseid ei kasuta ükski asutus.

Vastanud asutustest neljas asutuses puudub töökeskkonnaspetsialist. Ühe asutuse põhjendus on töökorralduslikult arusaadav, et töökeskkonnaspetsialisti määramine on töötaja vahetuse taga. Ülejäänud kolme põhjendustest selgub **TTOS § 16 sisust mitteamine** („oleme allasutus ja allume põhiasutuse nõudmistele ja korraldustele“; „meil on asutuses ainult kolm töötajat“; „keegi ei ole soovinud“). Seega ilmneb **vajadus juhtida üksikute juhtide tähelepanu TTOS-i sisule**.

Küsimus 2. Ettevõttes, kus töötab 10 või rohkem töötajat, valivad töötajad enda hulgast ühe töökeskkonnavoliniku, kelle volitused kehtivad kuni neli aastat. Kas töötajad on valinud töökeskkonnavoliniku?

Vastused	Kogus	Protsent
Jah, valisid	54	85,71%
Ei, pole valinud	6	9,52%
Meil on alla 10 töötaja, me ei pea valima	3	4,76%

Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

54st asutusest 45 asutust on valitud töökeskkonnavolinike nimed ja ametid teinud Tööinspeksioonile teatavaks 10 päeva jooksul valimistest arvates. 9 asutust, kus valiti töökeskkonnavolinik, pole nõutud andmeid edastanud.

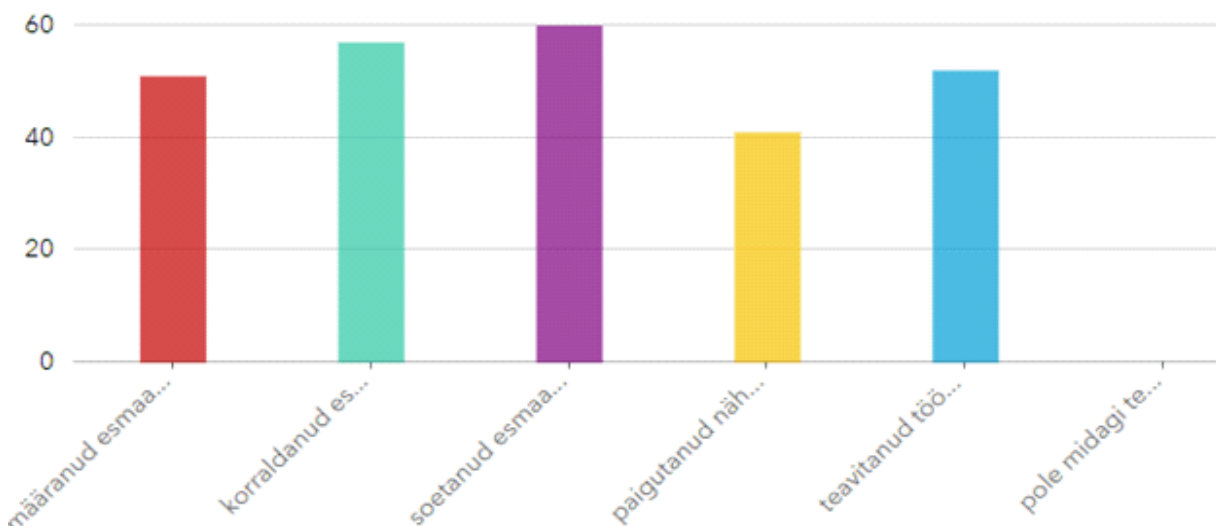
Valitud töökeskkonnavolinikele on korraldanud/võimaldanud tema kohustuste täitmiseks vajaliku koolituse peale valituks osutumist 47 asutust 54-st. 7 asutust pole võimaldanud koolitust.

6 asutust pole valinud töökeskkonnavolinikku. Põhjendustest selguvad põhiliselt kaht laadi põhjused: kas töökorralduslikud – valimised on korraldamisel või on selline töötajate valik („koosolekul nii ühiselt otsustati“, „huvi puudub, püüame leida nooremate töötajate hulgast“).

Esmaabi korraldus

TTOS § 13 lg 1 p 8 kohaselt on tööandja kohustatud tagama töötajale esmaabi ja esmaabivahendite kättesaadavuse töökohal. TTOS § 13² täpsustab nõudeid tööandjale. Üldistatud valiku alusel saadi vastused, mida tehakse asutustes esmaabi andmiseks valmisolekuks.

Küsimus 3. Mida olete teinud asutuses esmaabi paremaks korraldamiseks? Vali kõik, mida olete teinud:

Vastused	Kogus	Protsent
määranud esmaabiandjad,	51	80,95%
korraldanud esmaabiandjatele vajadusel koolitusi või täiendkoolitusi,	57	90,48%
soetanud esmaabivahendid ja pannud need kergesti juurdepääsetavasse kohta,	60	95,24%
paigutanud nähtavale kohale esmaabi andmise juhised, hädaabinumbri 112 ning esmaabiandja nime ja telefoninumbri,	41	65,08%
teavitanud töötajaid esmaabi korraldusest asutuses,	52	82,54%
pole midagi teinud.	0	0%

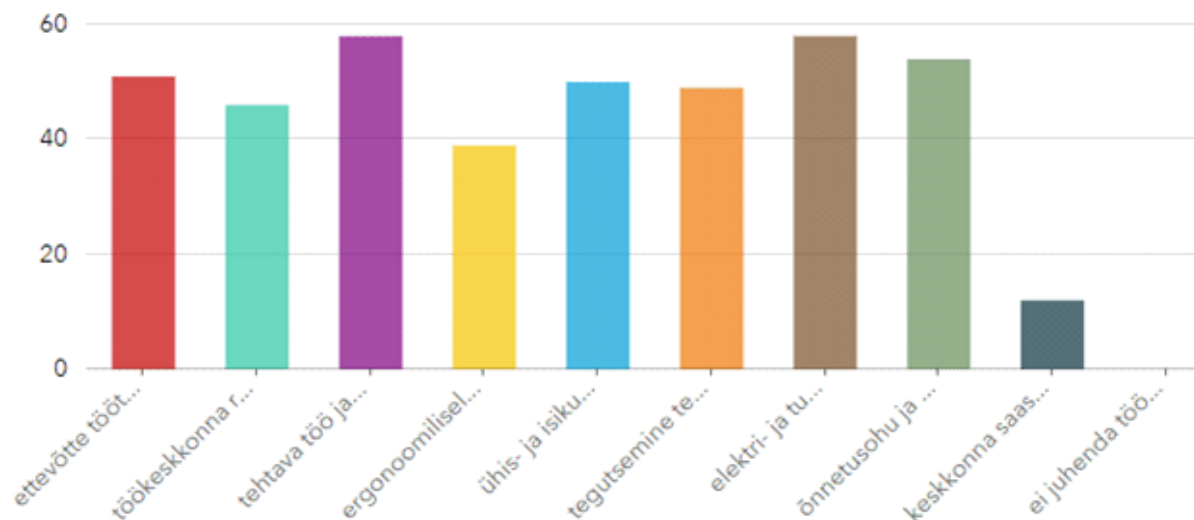
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Esmaabi andmise üle on üldjuhul asutustes hoolt kantud, on soetatud esmaabivahendid ning korraldatud esmaabiandjatele koolitusi või täiendkoolitusi. Täiendamist vajab teavitamise pool – nähtavale kohale esmaabiandmise ja -andja(te) andmete paigutamine.

Juhendamine ja väljaõpe

Küsimuse esitamisel tugineti TTOS §-s 13³ toodule.

Küsimus 4. Tööandja peab töötajat juhendama enne tööle asumist. Millest olete juhendamise käigus töötajat eelkõige teavitanud? Vali kõik, mis sobib:

Vastused	Kogus	Protsent
- ettevõtte tervishoiu ja tööohutuse nõuded ning töökeskkonnavoliniku ja töökeskkonnaspetsialisti kontaktandmed;	51	80,95%
- töökeskkonna riskide hindamise tulemused, sealhulgas töötaja töökeskkonna ohutegurid, terviseriskid ja tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavad abinõud;	46	73,02%
- tehtava töö ja kasutatava töövahendi ohutusnõuded;	58	92,06%
- ergonoomiliselt õiged tööasendid ja -võtted;	39	61,9%
- ühis- ja isikukaitsevahendite kasutamine;	50	79,37%
- tegutsemine tervisekahjustuse korral, sealhulgas esmaabi andmise juhised, esmaabivahendite kasutamine ja nende asukoht, hädaabinumber 112 ning esmaabiandja kontaktandmed;	49	77,78%
- elektri- ja tuleohutusnõuded;	58	92,06%
- õnnetusohu ja õnnetusjuhtumi korral käitumise juhised, töökohal kasutatavad ohumärguanded, evakuatsioonipäasude ja -teede ning tulekustutusvahendite asukohad;	54	85,71%
- keskkonna saastamisest hoidumise juhised;	12	19,05%
- ei juhenda töötajaid enne tööle asumist.	0	0%
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0		

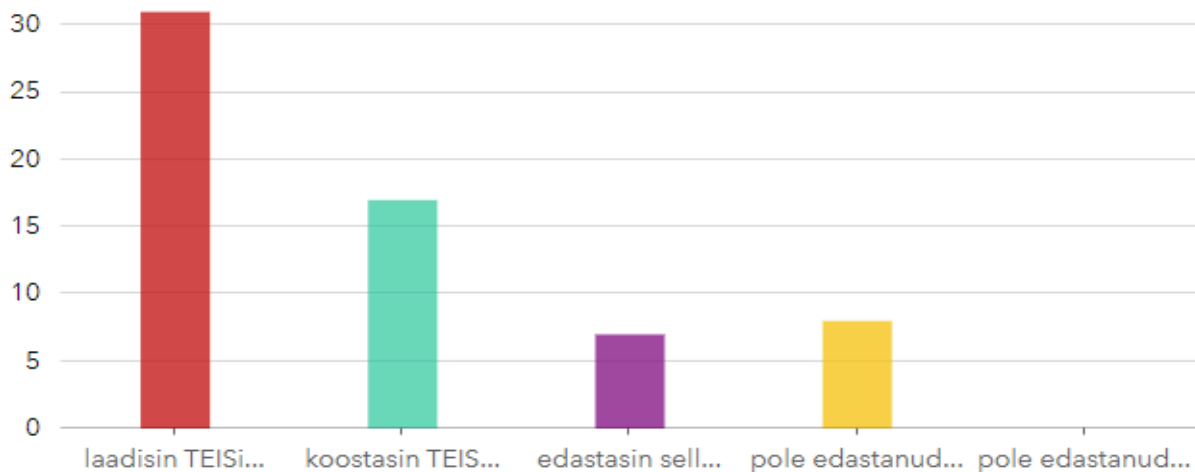
Vastustest nähtub, et töötajaid juhendatakse, seda tehakse enim tehtava töö ja kasutatava töövahendi ohutusnõuete osas ning elektri- ja tuleohutusnõuete osas.

Positiivsena võib välja tuua, et ükski vastajatest ei jäta töötajaid enne tööle asumist juhendamata.

Töökeskkonna riskianalüüs

TTOSi 2021 a. jõustunud muudatuse järgi (§ 13⁴ ja § 31⁷) tuli kõigil asutustel esitada kehtiv töökeskkonna riskianalüüs, mis oli koostatud enne 2021. aasta 1. märtsi, töökeskkonna andmekogusse (edaspidi TEIS) või edastada Tööinspeksioonile hiljemalt 2021. aasta 1. septembriks.

Küsimus 5. Asutuse töökeskkonna kehtivat riskianalüüsi säilitatakse tööelu infosüsteemis TEIS. Kuidas saite oma asutuse riskianalüüsi TEISi?

Vastused	Kogus	Protsent
laadisin TEISi üles	31	49,21%
koostas TEISi	17	26,98%
edastasin selle kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis TI-le	7	11,11%
pole edastanud TEISi, aga on asutuses olemas	8	12,7%
pole edastanud TEISi ja pole ka kehtivat riskianalüüsi	0	0%

Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Huvitav on siinkohal tõdeda, et küsitlusega saadud andmed ei lange kokku kontrollitud andmetega. Nimelt vastasid 8 asutuse juhid, et riskianalüüsi „pole edastanud TEISi, aga on asutuses olemas“. Küsitlusega paralleelselt võeti päring Tööinspeksioonist samade asutuste kohta, kes kutsuti vastama küsitlusele. Selgus, et TEISi oli nõuetekohaselt riskianalüüsid esitanud 66-st asutusest 64. Kahel linna hallataval asutusel oli töökeskkonna riskianalüüs TEISi esitamata. Esitamata oli riskianalüüs asutustel, kes ei vastanud ka küsitlusele. Nende asutuste juhte teavitati. Ülevaattetöö kinnitamise ajaks oli neist üks asutus täitnud oma ülesande. Seega on TEISi nõuetekohaselt riskianalüüsid esitanud 66-st asutusest 65. **Ühel linna hallataval asutusel on töökeskkonna riskianalüüs TEISi esitamata.**

Miks 8 asutust enda toimingute suhtes nii ebakindlad olid? Võimalik, et vastuolu oli tingitud vastaja (asutuse juht) ja tegeliku toimingu tegija erinevusest. Siin on soovitatav vaadata üle asutuse töökorralduslikud protsessid, et andmed erinevate toimingute kohta kättesaadavad oleksid.

Küsimus 6. Tööandja peab korraldama süstemaatilist töökeskkonna sisekontrolli, mille käigus ta kavandab, korraldab ja jälgib töötervishoiu ja tööohutuse olukorda ettevõttes. Kui tihti korraldate töökeskkonna sisekontrolli ja täiendate riskianalüüsi:

Vastused	Kogus	Protsent
Vähemalt kord aastas	28	44,44%
Vähemalt kord kahe aasta jooksul	4	6,35%
Vähemalt kord kolme aasta jooksul	5	7,94%
Vajadusel, st töökeskkonna või tööülesannete olulisel muutusel	35	55,56%

Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

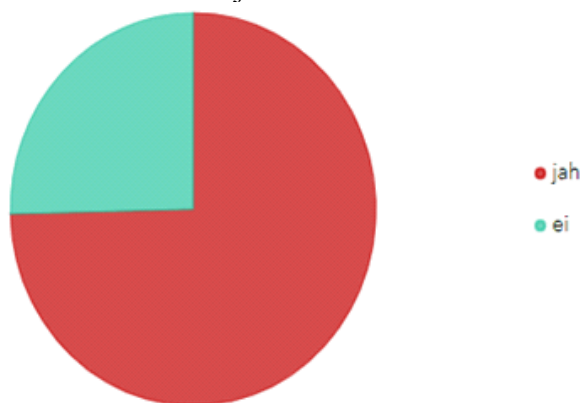
Süstemaatilist töökeskkonna sisekontrolli koos riskianalüüsi täiendamisega võetakse rohkemates asutustes ette kord aastas või vajadusel, vähemates asutustes vähemalt kord kahe või kolme aasta jooksul.

Vastajatel oli võimalus valida mitu vastust. 9 asutust vastasidki, et viivad läbi nii perioodilist töökeskkonna sisekontrolli kui täiendavad töökeskkonna riskianalüüsi ka vajadusel, töökeskkonna või töötajate tööülesannete olulisel muutusel. Selline variant on ka töökorralduslikult mõistlik ning ootuspärane.

Tervisekontroll, tervishoiuteenuse osutamise korraldus

TTOS § 13¹ lg 4 (alates 01.01.2023. a-st, varasemalt sama § lg 1) kohaselt korraldab tööandja tervisekontrolli töötajale, kelle tervist võib töökeskkonna riskide hindamise tulemusel mõjutada sama paragrahvi lõigus nimetatud ohutegur või töö laad.

Küsimus 7. Kas riskianalüüsi põhjal selgusid töötajad, kellele peab korraldama tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures?

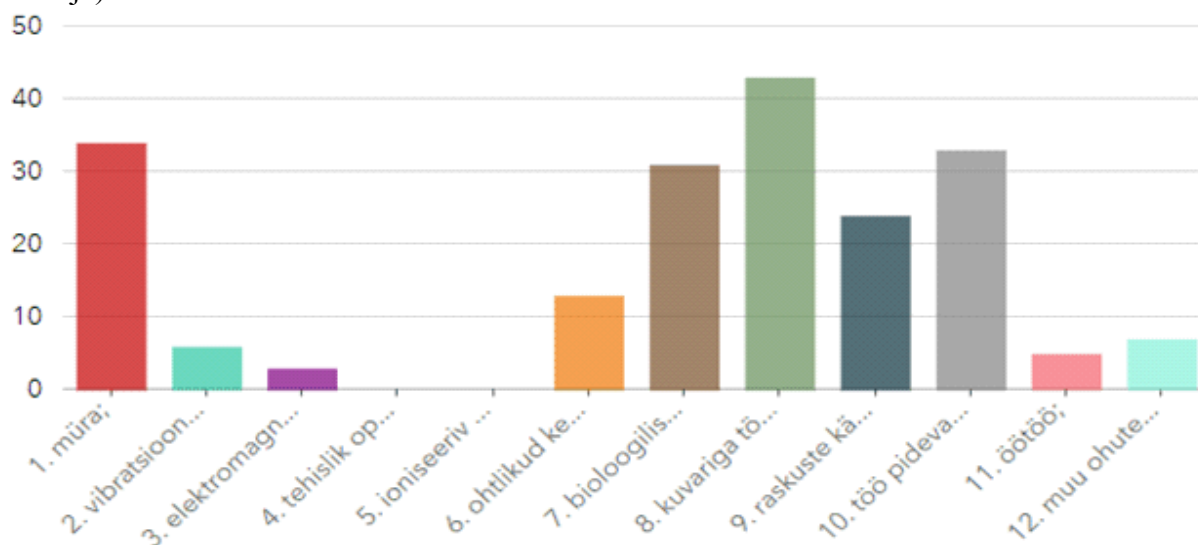
Vastused	Kogus	Protsent
jah	47	74,6%
ei	16	25,4%

Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Eitavalt vastanud 16 asutusest olid 6 koolid, 5 lasteaiad, 3 kultuuriosakonna asutused, 1 linnamajanduse osakonna asutus ja 1 linnavarade osakonna asutus. Kui võrrelda neid asutusi analoogsete küsimusele jaatavalt vastanud asutustega, arvestada nende tegevusala, siis on väheusutav, et neis 16-s asutuses ei esine ühtegi töökeskkonna ohutegurit või töö laadi, mis võib mõjutada töötajate tervist (nt töö kuvariga, bioloogilised ohutegurid, müra vm – vt ka järgmine küsimus).

Järelikult on tegemist **õigusakti nõuete vale tõlgendusega**. Seega nähtub siit esmane **vajadus töötervishoiu korralduse muudatuste tutvustamiseks**, õigusakti sisu viimiseks asutuste juhtideni.

Küsimus 7a. Kas teie asutuses töötab töötajaid, kelle tervist võib töökeskkonna riskide hindamise andmetel mõjutada järgmine töökeskkonna ohutegur või töö laad: (märgi nii mitu kui vaja)?

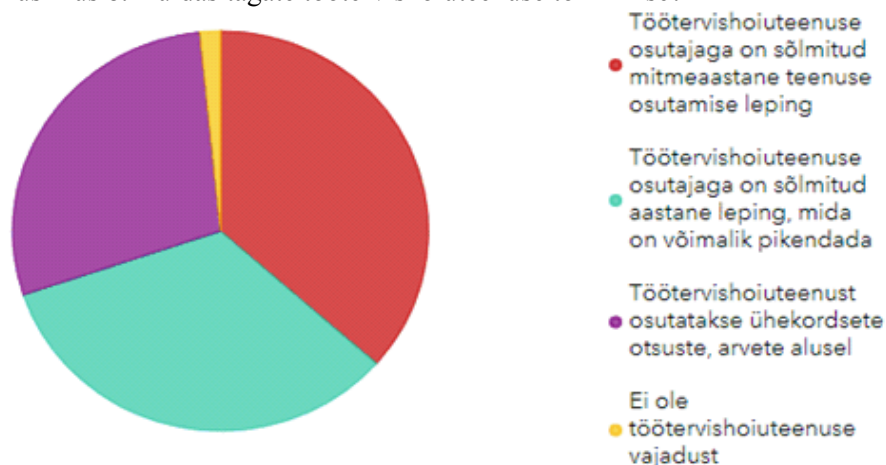

Vastused	Kogus	Protsent
1. müra;	34	53,97%
2. vibratsioon;	6	9,52%
3. elektromagnetväljad;	3	4,76%
4. tehisklik optiline kiirgus;	0	0%
5. ioniseeriv kiirgus;	0	0%
6. ohtlikud kemikaalid ja neid sisaldavad materjalid, sealhulgas kantserogeenid ja mutageenid;	13	20,63%
7. bioloogilised ohutegurid;	31	49,21%
8. kuvariga töö (töötavad üle poole oma tööajast kuvariga);	43	68,25%
9. raskuste käsitsi teisaldamine;	24	38,1%
10. töö pidevas sundasendis, sealhulgas istuvas või seisvas asendis;	33	52,38%
11. öötöö;	5	7,94%
12. muu ohutegur või töö laad. Täpsusta.	7	11,11%
Vastatud: 46 Vahele jäetud: 17		

Enimesineva ohutegurina eristus kuvariga töö, mida nimetati küsimusele vastanud 46-st asutusest 43 asutuse puhul. See on ka mõistetav, sest pea igas asutuses on ametikohti, kus tööülesanded tuleb täita valdavalt arvuti abil, st töötades kuvariga. Järgnevad peaaegu võrdsete ohuteguritena müra, töö pidevas sundasendis, bioloogilised ohutegurid ning kohe kannul raskuste käsitsi teisaldamine. Kõik viimati nimetatud ohutegurid on iseloomulikud nõu keskmisele haridusasutusele, mõningal juhul ka teenindavale asutusele. Neid on küsitletute hulgas ju enamik.

Muudest ohuteguritest viidati enim psühhosotsiaalsetele ohuteguritele. Ühest küljest on see hea, et teadlikult osatakse uue külje alt probleemi välja tuua ja siis ehk ka lahendust leida. Teisalt on toetav laiem pilk ja julgem lähenemine nimetatud ohutegurile rohkematelt asutustelt.

Küsimus 8. Kuidas tagate töötervishoiuteenuse toimimise?

Vastused	Kogus	Protsent
Töötervishoiuteenuse osutajaga on sõlmitud mitmeaastane teenuse osutamise leping	23	36,51%
Töötervishoiuteenuse osutajaga on sõlmitud aastane leping, mida on võimalik pikendada	21	33,33%
Töötervishoiuteenust osutatakse ühekordsete otsuste, arvete alusel	18	28,57%
Ei ole töötervishoiuteenuse vajadust	1	1,59%
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0		

Vastustest tuleneb, et 44 asutusel on sõlmitud tervishoiuteenuse osutajaga leping.

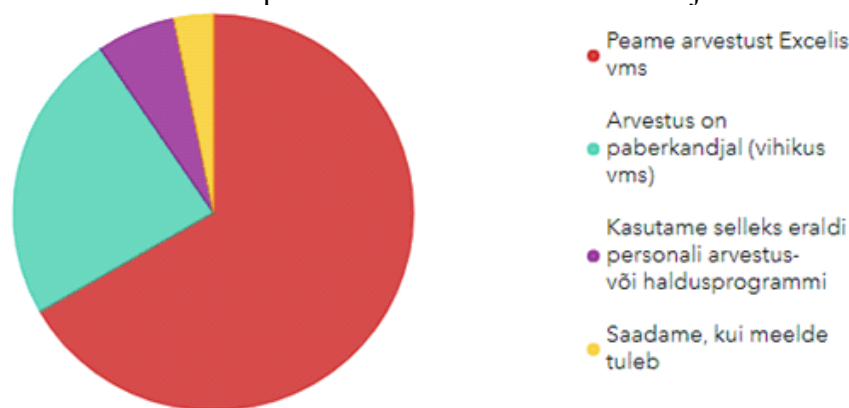
Küsitluse läbiviimisega samal ajal tehti teenuseosutajate lepingute analüüs dokumendiregistri GoPro baasil. Töötervishoiuteenuse osutajaga on kehtiv leping 42 asutusel 66-st. Lisaks oli kuuel asutusel (kolm põhikooli, kaks lasteaeda, üks huvikool) olnud sõlmitud varem lepingud, mille kehtivus oli ülevaate koostamise ajaks lõppenud. Üldjuhul on sõlmitud teenuslepingud tähtajatud. Üksikutel juhtudel on määratud aastane tähtaeg ning seda on võimalik automaatselt pikendada nt veel aasta võrra.

Seega on tervishoiuteenuse osutajaga sõlminud lepingu 2/3 asutustest. Arvestades jõustunud põhjalikumaid nõudeid töötervishoiuteenuse osutamisele, on kvaliteetse **teenuse tagamiseks mõistlik sõlmida igal asutusel teenuse osutajaga leping.**

Teenuse osutajaid, kellega kehtiv leping on sõlmitud, on viis. Lepinguid on sõlmitud vastavalt Qvalitas Arstikeskus AS-ga (endine Medicum AS) 22 asutust, Trimed OÜ-ga 12 asutust, Tartu Ülikooli Kliinikum SA-ga 7 asutust, Arstikeskus Confido OÜ-ga 1 asutus ja Esmed Töötervishoid OÜ- ga 1 asutus. 2022. a lõpus sõlmiti/pikendati veel paar lepingut Qvalitas Arstikeskus AS-ga.

GoPro-s registreeritud lepinguid üle vaadates täheldati, et paljudel juhtudel oli dokumendiregistris olemas esialgne leping, kuid puudusid iga-aastased lepingumuudatused /hinnauuendused, mis tulenesid põhilepingust. Siinkohal on kohane meeldetuletus, et GoPro juhendava abiteksti „Lepingud“ järgi tuleb hilisemad lepingu muutmised ning lisafailid lisada lisandfailidesse või uue lisadokumendina teatise vormile. Iga-aastaste lepingumuudatuste lisamine on oluline eriti tähtajatute lepingute puhul, et säiliks ülevaade kehtivatest lepingutingimustest. Seetõttu **tuleb lepingute andmete terviklikkuse tagamiseks lisada GoPros registreeritud kehtivate lepingute juurde nii lepingu põhitekst tervikuna kui kõik hilisemad lisad, ka tagantjärgi.**

Küsimus 9. Kuidas peate arvestust töötervishoiuarsti juurde minema pidavate töötajate üle?

Vastused	Kogus	Protsent
Peame arvestust Excelis vms	42	66,67%
Arvestus on paberikandjal (vihikus vms)	15	23,81%
Kasutame selleks eraldi personali arvestus- või haldusprogrammi	4	6,35%
Saadame, kui meelde tuleb	2	3,17%
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0		

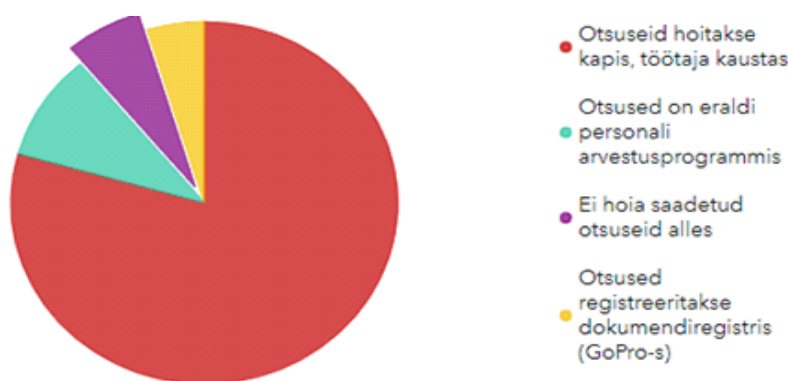
Suurem osa asutustest - 66,67% - peab arvestust töötervishoiuarsti juurde minema pidavate töötajate üle Excelis vms tabelis. Ligi veerand asutustest peab sellist arvestust paberikandjal (vihikus vms).

Neli asutust kasutavad selleks eraldi personali arvestus- või haldusprogrammi.

Kaks asutust saadavad oma töötajad tervisekontrolli siis, kui meelde tuleb, mis viitab sellele, et asutusel puudub arvestus töötervisekontrollide korraldamise kohta.

TTOS-i kehtiva versiooni § 13¹ lg-te 4 ja 6 ning alates 01.01.2023 jõustuva versiooni § 13¹ lg-te 6 ja 8 järgi korraldab tööandja töötaja tervisekontrolli üldjuhul nelja kuu jooksul töötaja tööle asumisest arvates ning töötervishoiuarsti määratud ajavahemiku järel, kuid vähemalt üks kord kolme aasta jooksul ning alaealise töötaja puhul vähemalt üks kord aastas. Risk on, et **kui tööandjal arvestus puudub, ei jõua töötaja õigeaegselt tervisekontrolli.**

10. Kuhu panete laekunud töötervishoiuarsti otsused?

Vastused	Kogus	Protsent
Otsuseid hoitakse kapis, töötaja kaustas	50	79,37%
Otsused on eraldi personali arvestusprogrammis	6	9,52%
Ei hoia saadetud otsuseid alles	4	6,35%
Otsused registreeritakse dokumendiregistris (GoPro-s)	3	4,76%
Vastatud: 63		Vahele jäetud: 0

Valdavalt hoitakse töötervishoiuarsti otsuseid alles paberkandjal, eraldi töötervishoiu või töötaja kaustas, seda u 80% asutustest.

Kuuel asutusel on töötervishoiuarsti otsused personaliprogrammis, kas töötervishoiu teenuse pakkuja e-keskkonnas või näiteks asutuse siseveebis.

Kolm asutust vastasid, et registreerivad otsused dokumendiregistris. Neist kaks asutust registreerivad otsused töötaja personalitoimikusse teatisena ning üks asutus dokumendina sarja 21.2-2.3 „Tervisekontrollile kuuluvate isikute nimekirjad ja aktid tervisekontrolli tulemustest“ alla.

Neli asutust ei hoia saadetud otsuseid, st töötaja tervisekontrolli andmeid alles. Seega pole täidetud seadusjärgne tööandja kohustus.

TTOS-i varasema versiooni § 13¹ lg 11 järgi säilitas tööandja tervisekontrolli andmeid kümme aastat töötajaga töösuhte lõpetamisest arvates. Alates 01.01.2023 jõustunud versiooni § 13¹ lg 16 järgi säilitab tööandja töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisega seotud andmeid kümme aastat osutamisest arvates.

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse ning töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja järgi peab tööandja töötervishoiuteenuse osutamisega seotud andmeid säilitama kümme aastat töötervishoiuteenuse osutamisest arvates, mitte enam kümme aastat pärast töösuhte lõppu. Kuivõrd puudub vajadus tööandja poolt vastavate andmete pikemalt säilitamiseks, tuleb säilitustähtaegu säilitamise piirangu põhimõttest tulenevalt korrigeerida. Lisaks tervisekontrolli otsustele peab tööandja edaspidi säilitama ka ettevõtte töötervishoiu

olukorra analüüsi ja vajaduse korral muid töötervishoiuteenuse osutamisega seotud andmeid. Töötervishoiuteenuse osutamisega seotud andmete säilitamine on oluline, kuivõrd need võivad olla edaspidi oluliseks sisendiks kutsehaiguse või tööst põhjustatud haiguse diagnoosimisel.

Vabariigi Valitsuse 25.05.2017 määruse nr 88 "Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused" (edaspidi määrus nr 88) peatükk 4 annab üldised nõuded ja juhised teabe(halduse) korraldamisele. Määruse nr 88 § 12 lg 5 järgi pärast teabe kasutamise ja vajalikkuse analüüsi lõpetab asutus mittevajaliku teabe kogumise ning vähendab vajaliku teabe dubleerimist. Teabe dubleerimise vähendamisel eelistab asutus andmetena hoitavat teavet paberil, failides või e-posti sõnumites hoitavale teabele. Andmetena hoitava teabe taasesitamine säilitustähtja jooksul tagatakse infotehnoloogiliste vahenditega.

Tartu linnavalitsusel on plaanis rakendada ühtne personaliarvestusprogramm esialgu struktuuriüksuste tasandil ning seejärel lähiaastatel ka hallatavatele asutustele. Arvestades, et ühtse personaliprogrammi rakendamine võtab aega, on seniks mõistlik rakendada ühesugune, linna dokumendihalduse põhimõtetest lähtuv ning võimalikult lihtne lahendus tervishoiuteenuse osutamisega seotud andmete ja dokumentide säilitamiseks.

Ülevaate koostamise ajal konsulteeriti sel teemal linnasekretäri, personaliteenistuse juhi ning ATAMi analüütikuga, kelle tegevusvaldkond on GoPro tugiteenuste koordineerimine ja planeerimine. Otsustajad jäid selle juurde, et **vastavalt olemasolevatele reeglitele ja võimalustele tuleb töötajate tervisekontrolli otsused registreerida (st hoida ja säilitada) GoPro-s, soovitavalt töötaja personalitoimikus ning muud töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisega seotud dokumendid GoPro-s vastava sarja alla.** Täpsemad juhised on koostatud ning leitavad Asutuse juhi ABC-st.

Erandi tervisekontrolli otsuste GoPro-sse registreerimise osas võivad saada need asutused, kes kasutavad teenuseosutaja vm personaliprogrammi või oma lahendust (siseveeb). Oluline on, et oleks tagatud tööandjapoolne dokumentide kättesaadavus, tähtaegne säilimine ning andmekaitsevenõuded.

Töötervishoiu kulud

Vastavalt TTOS-le on tööandja kohustatud katma töötervishoiuteenuse osutamisega seotud kulud. Ülevaate käigus vaadati, kuidas asutused on eelarvelisi vahendeid selleks planeerinud ja kasutanud.

Hallatavates asutustes tehtud töötervishoiu kulude analüüsi jaoks koguti andmeid finantstarkvarast ja dokumendihaldussüsteemist. Andmete põhjal koostati tabel pealkirjaga „Töötervishoiu kulud, sh vaktsineerimine“, mis on leitav ülevaate lisas.

Vaadati kulusid asutuste eelarve täitmise aruannetest ja kontolt 552230 „Tervishoiuteenused“, kuhu konteeritakse töötervisekontrolli, esmaabikursuste, töökeskkonna riskianalüüsi, vaktsineerimisega seotud jms kulud. Keskenduti seal esmajoones töötervishoiu ja vaktsineerimisega seotud kuludele. Töötervishoiu kulutuste hulka ei ole käesolevas ülevaates arvatud lasteasutustes nõutavad töötajate tervisetõendid, kuna neid küsitakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse alusel. Tabelisse on lisatud ka töötajate arv asutuses, mis aitab luua parema seose asutuses vajaminevate ressursside kohta, mille arvelt katta töötervishoiu kulusid.

2021. aasta töötervishoiu kulusid vaadeldes jäi silma, et 10 asutust ei olnud 2021. aastaks oma eelarvesse planeerinud üldse kulusid tervishoiuteenuste katmiseks, ei töötervishoiu, esmaabi

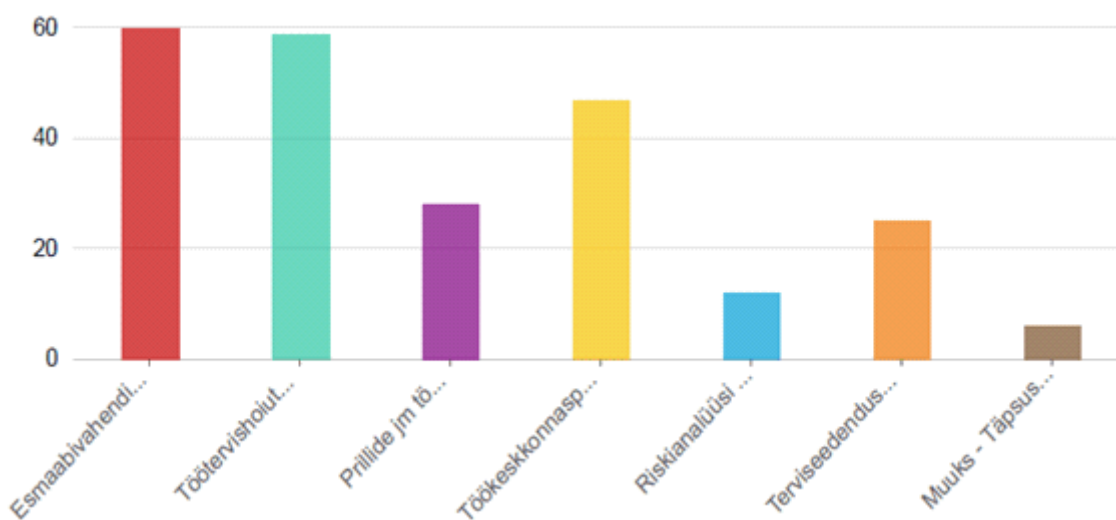
koolituse, vaksineerimise vms jaoks. 13 hallatavat asutust ei olnud aasta jooksul teinud kulutusi töötervishoiule. Kokku on hallatavad asutused töötervishoiu kulused 2021. aastal katnud 61554 euro ulatuses.

2022. aastaks ei planeerinud kolm asutust eelarvesse kuluseid tervishoiuteenustele (lisaks on aasta kestel täpsustatud eelarvega viidud likvideerimisel olnud asutuse eelarve samuti nulli). 11 hallatavat asutust ei ole eelmisel aastal teinud kulutusi töötervishoiu kulude katteks. Kokku on asutused tasunud töötervishoiu kulused 78546,46 euro ulatuses.

Viis hallatavat asutust ei ole 2021. ega 2022. aastal teinud kulutusi töötervishoiule. **Seega pole nende asutuste töötajad käinud** kahe aasta jooksul **töötervishoiu arsti juures**. Nende asutuste kohta laiendati ülevaate spektrit ning vaadati ka 2020. aastal tehtud kuluseid. Selgus, et viiest asutusest **kolm ei ole nimetatud kuluseid katnud viimase kolme aasta jooksul**. Sh neist kahel asutusel polnud eelarvesse selleks üldse vahendeid planeeritud. Kolmas asutus kasutas planeeritud vahendeid muudeks tervishoiukuludeks, aga mitte töötervisekontrolli katteks. Kokku töötas nendes kolmes asutuses 01.01.2020 seisuga 98 töötajat.

Bioloogilistest ohuteguritest tulenevate riskide maandamiseks on 55 hallatavat asutust 68-st katnud töötajatel soovi korral gripivaktsiini kulud (vt tabelist leht „Vaksineerimine 2021 ja 2022“). Kokku on hallatavad asutused 2021. aastal tasunud vaksineerimisega seotud kulused 14910 euro ulatuses. Ka 2022. aastal on 55 asutust leidnud võimalusi gripivaktsiini kulude katmiseks, selleks on kulutatud 14200,88 eurot.

Küsimus 11. Milliste töötervishoiu kulude katteks olete eelarvesse planeerinud vahendeid?

Vastused	Kogus	Protsent
Esmaabivahenditeks	60	95,24%
Töötervishoiuteenuse osutamise eest maksmiseks	59	93,65%
Prillide jm töötervishoiuarsti soovitusete hüvitamiseks	28	44,44%
Töökeskkonnaspetsialisti, töökeskkonnavoliniku, esmaabiandja(te) või kogu personali koolituseks	47	74,6%
Riskianalüüsi koostamiseks	12	19,05%
Terviseedenduseks	25	39,68%
Muuk - Täpsustada	6	9,52%
Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0		

Muude kuludena toodi välja, et hüvitatakse tervisetõendite maksumust ning kaetakse kulused hügieeni- ja töökaitsevahendite (nt kummikindad, müra summutavad kõrvaklapid, kaitseprillid jms) soetamiseks, töötervishoiuarsti ettekirjutuste täitmiseks, vaksineerimiseks. Samuti planeeritakse üritusi ja koolitusi vaimse tervise hoidmiseks ja tervise edendamiseks.

Küsimus 12. Kas eelarvesse planeeritud vahendid on seni katnud seadusest tulenevaid miinimumnõudeid töötervishoiu korraldamiseks teie asutuses?

Vastused	Kogus	Protsent	
jah	37	58,73%	
ei	26	41,27%	Vastatud: 63 Vahele jäetud: 0

Nagu küsitluse viimase küsimuse vastustest selgus, leidsid 26 asutuse juhti (41,27% vastanutest), et **eelarvesse planeeritud vahendid ei ole seni katnud seadusest tulenevaid miinimumnõudeid töötervishoiu korraldamiseks.**

Et saada kinnitust, kas asutuse juhtide seisukoht kajastub ka tegelikus eelarves, vaadati nende 26 asutuse kohta eelarve täitmise aruandest, kuidas nad on 2022. aasta eelarvet kasutanud.

Tuli välja, et üks asutus pole oma eelarvesse üldse planeerinud kulusid tervishoiuteenusteks. Seitse asutust on katnud teisi tervishoiukulusid, kuid pole panustanud raha töötervishoidu. Kolm asutust on aasta lõpus eelarve ümberpaigutuse käigus vähendanud oma eelarvet tervishoiuteenustele. 16 asutust on ümberpaigutuste käigus suurendanud eelarvet ja seitsmel asutusel pole aasta lõpus eelarvet muudetud.

Seega ei saa kindlalt väita, et eelarvesse planeeritud raha ei kata vajalikke kulusid, sest mitte kõik asutused pole kulusid teinud või on algset eelarvet vähendanud.

Olgu märgitud, et antud küsitlus toimus varem, kui tehti eelarve muudatused.

Töötervishoiu kulude eelarvestamise erisusest haridusasutustes

Tartu Linnavalitsuse 13.07.2021 määrused 17 ja 18 (vastavalt „Tartu koolieelsete munitsipaallasteasutuste eelarvestamise põhimõtted“ ja Tartu munitsipaalpõhikoolide ja -gümnaasiumite eelarvestamise alused“) ütlevad, et nendes asutustes on töötervishoiu korraldamiseks ettenähtud sihtotstarbelised kulud. Koolieelsetele lasteasutustele peab olema planeeritud vähemalt 20 eurot ning koolidele 30 eurot iga töötaja kohta aastas.

Määrused jõustusid 1. augustil 2021, seega 2022. a eelarve oleks pidanud olema koostatud sellest lähtudes. Määruste seletuskirjas on märgitud, et koolide puhul katab see summa nii tervisekontrolli kui ka prillide hüvitamise kulud.

Analüüsiks võeti haridusasutuste täpsustatud eelarved (seisuga 31.12.2022) ning võrreldi seda määrusejärgse arvestusliku eelarvega (mitte tegelikult kinnitatud eelarvega). Tuli välja, et 48-st haridusasutusest 34-l, st 71%-l oli täpselt või isegi rohkem eelarves kui eelarvestamise alustes nõutud.

2022. aasta lõpul eelarve ümberpaigutuste käigus suurendati 15 kooli ja 21 lasteaia töötervishoiuteenuse kulude eelarvet ning vähendati nelja kooli ja kolme lasteaia vastavat eelarvet.

Arvestades mh töötervishoiu tõusnud hindasid, **on soovitav haridusosakonnal enne uue eelarve planeerimist eelarvestamise juhendites üle vaadata kõnealused kulumäärad.**

Üldised järeldused ja ettepanekud

1. Küsimuste vastustest selgub, et osa asutustest pole täitnud seadusjärgseid kohustusi (kolmes asutuses on määramata töökeskkonnaspetsialist, 1/4 asutustest ei lähtu töötajaid tervisekontrolli saates töökeskkonna riskianalüüsist, kahes asutuses ei peeta arvestust

töötervishoiuarsti juurde minema pidavate töötajate üle, neljas ei säilitata töötervishoiuarsti otsuseid). Asutuste põhjendustest selgub TTOS-i sisust mitteamusaamine. Seega ilmneb vajadus juhtida asutuste juhtide tähelepanu TTOS-i sisule.

Kahe viimase aasta jooksul ei ole 5 asutust teinud kulutusi töötervisekontrollile, kolme viimase aasta jooksul 3 asutust. Seega pole need asutused saanud oma töötajaid seadusjärgselt töötervisekontrolli.

Ettepanek haldavatele osakondadele koostöös personaliteenistusega:

- Korraldada asutuste juhtidele ja/või vastava valdkonna korraldajale asutuses teabepäev või koolitus muudatustest töötervishoiu ja tööohutuse seaduses.

Ettepanek hallatavate asutuste juhtidele:

- Järgida edaspidi töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisel õiguspärasust, sh planeerida eelarvesse vahendeid, et asutusel oleks võimalik katta seadusest tulenevaid miinimumnõudeid töötervishoiu korraldamiseks ning saata töötajad seaduses nõutud regulaarsusega töötervise kontrolli.

2. Asutused kasutasid seni nõutud tervisekontrolli andmete kogumiseks ja säilitamiseks erinevaid viise. Puudusid ühtsed juhised toimimiseks. Ülevaate koostamise ajal vaadati pädevate otsustajate poolt toimingud üle ja täpsustati juhised.

Ettepanek hallatavate asutuste juhtidele :

- Hoida ja säilitada töötajate tervisekontrolli otsuseid alates 2023. aastast GoPro-s personalitoimikutes (vt juhust Asutuse juhi ABC-s) ja muid asutuse töötervishoiuteenuse osutamise korraldamisega seotud dokumente GoPro-s vastava sarja all.

3. Tervishoiuteenuse osutajaga on sõlmitud leping 2/3-l asutustest. Arvestades jõustunud põhjalikumaid nõudeid töötervishoiuteenuse osutamisele, on kvaliteetse teenuse tagamiseks mõistlik sõlmida igal asutusel teenuse osutajaga leping.

Ettepanek hallatavate asutuste juhtidele:

- sõlmida järjepideva ja kvaliteetse töötervishoiuteenuse osutamise tagamiseks teenuseosutajaga leping;
- registreerida sõlmitud lepingud GoPro-s ning lepingute andmete terviklikkuse tagamiseks lisada GoPro-sse kehtivate lepingute juurde kõik vajalikud lisad (lepingu muutmised, hinnauuendused jm), ka tagantjärgi.

4. 26 asutuse juhti leidsid, et eelarvesse pole planeeritud piisaval hulgal vahendeid töötervishoiu korraldamise miinimumkulude katmiseks.

Ettepanek haridusosakonnale:

- Vaadata üle, arvestades mh töötervishoiu tõusnud hindasid, enne uue eelarve planeerimist koolide ja koolieelsete lasteasutuste eelarvestamise juhendites töötervishoiu korraldamiseks ettenähtud sihtotstarbelised kulumäärad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maie Tihkan
peaspetsialist

Maie Tihkan
Maie.Tihkan@tartu.ee
Reena Kikerpill
Reena.Kikerpill@tartu.ee